

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
NILS WAHL
prezentate la 21 aprilie 2016¹

Cauzele conexe C-8/15 P, C-9/15 P și C-10/15 P

**Ledra Advertising Ltd (C-8/15 P),
Andreas Eleftheriou (C-9/15 P),
Eleni Eleftheriou (C-9/15 P),
Lilia Papachristofi (C-9/15),
Christos Theophilou (C-10/15 P),
Eleni Theophilou (C-10/15 P)
împotriva
Comisiei Europene,**

Băncii Centrale Europene

„Recursuri — Mecanismul European de Stabilitate — Programul de sprijin pentru stabilitate acordat Ciprului — Protocol de acord privind politica de condiționalitate economică specifică încheiat între Republica Cipru și Banca Centrală Europeană (BCE), Fondul Monetar Internațional (FMI) și Comisia Europeană — Acțiuni în despăgubire și în anulare — Obligațiile Comisiei”

1. Problema juridică centrală pe care o ridică prezentele recursuri o constituie rolul Comisiei și, în mai mică măsură, al Băncii Centrale Europene (denumită în continuare „BCE”) în negocierea și în semnarea protocolului de acord încheiat între Republica Cipru și Mecanismul European de Stabilitate (denumit în continuare „MES”) în timpul crizei financiare din anii 2012-2013 (denumit în continuare „protocolul de acord”). Examinarea acestei probleme ridică de asemenea întrebări cu privire la obligațiile legale ale Comisiei în desfășurarea activităților sale în temeiul Tratatului MES², în special în lumina Hotărârii din 27 noiembrie 2012, pronunțată de Curte în adunare plenară în cauza Pringle (denumită în continuare „Hotărârea Pringle”)³.

2. Aceste recursuri privesc trei cereri de despăgubire formulate împotriva Comisiei și a BCE de către depunătorii a două mari bănci cipriote, Bank of Cyprus (denumită în continuare „BoC”) și Cyprus Popular Bank (denumită în continuare „CPB”). Depunătorii susțin că, în urma cererii Republicii Cipru de asistență financiară din partea MES și a restructurării celor două bănci în discuție, au suferit pierderi între 480 000 de euro și 1 600 000 de euro. Recurenții solicită de asemenea anularea parțială a protocolului de acord din cauza unei pretinse încălcări a dreptului lor de proprietate.

1 — Limba originală: engleza.

2 — Tratatul de instituire a Mecanismului European de Stabilitate, semnat de statele membre ale zonei euro la 2 februarie 2012 și care a intrat în vigoare, pentru primele 16 state membre care l-au ratificat, la 27 septembrie 2012.

3 — Hotărârea din 27 noiembrie 2012, Pringle (C-370/12, EU:C:2012:756).

I – Cadrul juridic

A – *Tratatul MES*

3. Considerentul (1) al Tratatului MES are următorul cuprins:

„Consiliul European a stabilit la 17 decembrie 2010 că este necesar ca statele membre din zona euro să instituie un mecanism permanent de stabilitate. [MES] își va asuma rolul atribuit în prezent Fondului european de stabilitate financiară («FESF») și Mecanismului european de stabilitate financiară («MESF»), furnizând, în măsura necesară, o asistență financiară statelor membre din zona euro.”

4. Articolul 3 din Tratatul MES prevede:

„MES are ca scop mobilizarea de resurse financiare și furnizarea, cu o condiționare strictă adaptată la instrumentul de asistență financiară ales, a unui sprijin pentru stabilitatea membrilor săi care se confruntă sau riscă să se confrunte cu probleme grave de finanțare, dacă este indispensabil pentru menținerea stabilității financiare a zonei euro în ansamblu și a statelor sale membre. În acest scop, este autorizat să obțină fonduri prin emiterea de instrumente financiare sau prin încheierea de acorduri ori de aranjamente financiare sau de alte acorduri ori aranjamente cu membrii săi, cu instituții financiare sau cu terți.”

5. Articolul 4 alineatul (1) din Tratatul MES prevede:

„MES are un consiliu al guvernatorilor și un consiliu de administrație, precum și un director general și efectivele considerate necesare.”

6. Articolul 5 alineatul (3) din Tratatul MES prevede:

„Membrul Comisiei Europene însărcinat cu problemele economice și monetare și președintele BCE, precum și președintele Eurogrupului (dacă nu este el însuși președinte sau guvernator) pot participa la reuniunile Consiliului guvernatorilor [MES] în calitate de observatori.”

7. Articolul 6 alineatul (2) din Tratatul MES prevede:

„Atât [m]embrul Comisiei Europene însărcinat cu problemele economice și monetare, cât și președintele BCE pot desemna un observator [în consiliul de administrație al MES].”

8. Articolul 12 alineatul (1) din Tratatul MES prevede:

„Dacă este indispensabil pentru a menține stabilitatea financiară a zonei euro în ansamblu și a statelor sale membre, MES poate furniza unui membru al MES un sprijin pentru stabilitate, care va face obiectul unei stricte condiționări adaptate instrumentului de asistență financiară ales. Această condiționare poate lua forma, printre altele, a unui program de ajustare macroeconomică sau a obligației de a continua respectarea condițiilor de eligibilitate prestabilite.”

9. Articolul 13 din Tratatul MES (intitulat „Procedura de acordare a unui sprijin pentru stabilitate”) prevede următoarele:

„(1) Un membru al MES poate adresa o cerere de sprijin pentru stabilitate președintelui Consiliului guvernatorilor. Această cerere indică instrumentul sau instrumentele de asistență financiară care trebuie avute în vedere. După primirea acestei cereri, președintele Consiliului guvernatorilor însărcinează Comisia Europeană, în colaborare cu BCE:

- (a) să evalueze existența unui risc pentru stabilitatea financiară a zonei euro în ansamblu sau a statelor sale membre, cu condiția ca BCE să nu fi depus deja o analiză în temeiul articolului 18 alineatul (2);
- (b) să evalueze sustenabilitatea datoriei publice. Atunci când este util și posibil, este de dorit ca această evaluare să fie efectuată în colaborare cu FMI;
- (c) să evalueze necesitățile reale sau potențiale de finanțare ale membrului MES vizat.

(2) Pe baza cererii membrului MES și a evaluării prevăzute la alineatul (1), Consiliul guvernatorilor poate decide acordarea, în principiu, a unui sprijin pentru stabilitatea membrului MES vizat sub forma unei facilități de asistență financiară.

(3) În cazul în care adoptă o decizie în temeiul alineatului (2), Consiliul guvernatorilor însărcinează Comisia Europeană – în colaborare cu BCE și, atunci când este posibil, împreună cu FMI – să negocieze cu membrul MES vizat un protocol de acord care să definească în mod precis condiționarea de care este însoțită această facilitate de asistență financiară. Conținutul protocolului de acord ține cont de gravitatea deficiențelor care trebuie remediate și de instrumentul de asistență financiară ales. În paralel, directorul general al MES pregătește o propunere de acord privind facilitatea de asistență financiară, precizând modalitățile și condițiile financiare ale asistenței, precum și instrumentele alese, care va fi adoptată de Consiliul guvernatorilor.

Protocolul de acord trebuie să fie pe deplin compatibil cu măsurile de coordonare a politicilor economice prevăzute de TFUE, în special cu orice act de drept al Uniunii Europene, inclusiv orice aviz, avertisment, recomandare sau decizie care se adresează membrului MES vizat.

(4) Comisia Europeană semnează în numele MES protocolul de acord, în măsura în care acesta respectă condițiile prevăzute la alineatul (3) și a fost aprobat de Consiliul guvernatorilor.

(5) Consiliul de administrație aprobă acordul privind facilitatea de asistență financiară care precizează aspectele financiare ale sprijinului pentru stabilitate care trebuie acordat, precum și, dacă este cazul, modalitățile de plată a primei tranșe a asistenței.

[...]

(7) Comisia Europeană – în colaborare cu BCE și, atunci când este posibil, împreună cu FMI – are sarcina de a asigura respectarea condiționării care însoțește facilitatea de asistență financiară.”

B – *Protocolul de acord încheiat între Republica Cipru și Comisie*

10. Punctele 1.23-1.27 din protocolul de acord (intitulat „Restructurarea și rezoluția [CPB] și [a BoC]”) prevăd:

- „1.23. Examinarea valorii financiare și contabile deja menționată a arătat că cele două bănci, cele mai mari din Cipru, erau insolabile. Pentru a soluționa această situație, guvernul a pus în aplicare un plan de rezoluție și de restructurare de mare amploare. Pentru evitarea acumulării de dezechilibre viitoare și restabilirea viabilității sectorului, cu prezervarea în același timp a concurenței, a fost adoptată o strategie care cuprinde patru aspecte și nu implică utilizarea banilor contribuabililor.
- 1.24. În primul rând, toate activele (inclusiv împrumuturile în domeniul transportului maritim) și pasivele referitoare la Grecia, estimate la 16,4 și, respectiv, la 15 miliarde de euro, potrivit ipotezei defavorabile, au fost cedate. Activele și pasivele grecești au fost dobândite de Piraeus Bank, a cărei restructurare va fi în sarcina autorităților elene. Cesiunea a fost efectuată în temeiul unui acord semnat la 26 martie 2013. Întrucât valoarea contabilă a activelor se ridică la 19,2 miliarde de euro, această cesiune a permis reducerea substanțială a expunerii reciproce dintre Grecia și Cipru.
- 1.25. În ceea ce privește sucursala [CPB] din Regatul Unit, toate depozitele au fost transferate la filiala britanică a [BoC]. Activele asociate au fost integrate în cadrul [BoC].
- 1.26. În al doilea rând, [BoC] preia – prin intermediul unei proceduri de cumpărare și de absorbție – activele cipriote ale [CPB], la justa lor valoare, precum și depozitele sale asigurate și expunerea sa la aportul urgent de lichidități, la valoarea lor nominală. Depozitele neasigurate ale [CPB] vor fi menținute în cadrul fostei entități. Scopul urmărit este ca valoarea activelor cedate să fie mai mare decât cea a pasivelor cedate astfel încât diferența să corespundă recapitalizării [BoC] de către [CPB] în procent de 9 % din activele ponderate în funcție de riscurile care au fost cedate. [BoC] face obiectul unei recapitalizări astfel încât să atingă, la sfârșitul programului, un procent minim de fonduri proprii (core tier one ratio) de 9 %, potrivit ipotezei nefavorabile a testului de rezistență, ceea ce ar trebui să contribuie la restabilirea încrederii și la normalizarea condițiilor de finanțare. Conversia a [37,5 %] din depozitele neasigurate deținute în cadrul [BoC] în acțiuni de categoria A, cu drept de vot deplin și drepturi la dividende, furnizează cea mai mare parte a nevoilor de capital, cu un aport suplimentar de capitaluri proprii din partea fostei entități a [CPB]. O parte a depozitelor neasigurate rămase ale [BoC] va fi înghețată temporar.
- 1.27. În al treilea rând, pentru a asigura că obiectivele capitalizării vor fi atinse, se va efectua o evaluare independentă mai detaliată și actualizată a activelor [BoC] și ale [CPB], în conformitate cu cerințele cadrului pentru rezoluția bancară, până la [sfârșitul lunii iunie 2013]. În acest scop, termenii de referință ai exercițiului de evaluare independentă vor fi stabiliți cel târziu până la [jumătatea lunii aprilie 2013], cu consultarea [Comisiei], a BCE și a FMI. După această evaluare, se va efectua, dacă este necesar, o conversie adițională a depozitelor neasigurate în acțiuni de categoria A, astfel încât să se asigure ca obiectivul privind un nivel minim de capitaluri proprii de 9 % în condiții de criză să poată fi atins la sfârșitul programului. În cazul în care banca va trebui să fie supracapitalizată în raport cu acest obiectiv, se va proceda la o cumpărare de acțiuni în vederea rambursării depunătorilor din cuantumul corespunzător supracapitalizării.”

C – Dreptul național

1. Legea din 22 martie 2013

11. În temeiul punctului 3 (1) și al punctului 5 (1) din Legea privind reorganizarea instituțiilor de credit și a altor instituții (O peri exiyiansis pistotikon kai allon idrimaton nomos, denumită în continuare „Legea din 22 martie 2013”)⁴, Central Bank of Cyprus (Banca Centrală a Ciprului, denumită în continuare „BCC”) a fost însărcinată cu reorganizarea instituțiilor vizate de legea menționată împreună cu Ministerul Finanțelor.

12. În acest scop, punctul 12 (1) din Legea din 22 martie 2013 prevede că BCC poate restructura, prin intermediul unui decret, datoriile și obligațiile unei instituții supuse unei proceduri de rezoluție, inclusiv prin reducerea, modificarea, reșalonarea sau novația capitalului nominal sau a soldului oricăror creanțe existente sau viitoare asupra acestei instituții sau prin intermediul unei conversiuni a titlurilor de datorie în fonduri proprii. Totodată, acest punct prevede că „depozitele garantate”, în sensul punctului 2 al cincilea paragraf din Legea din 22 martie 2013, sunt excluse de la aceste măsuri. Părțile nu contestă că este vorba în general despre depozite mai mici de 100 000 de euro.

2. Decretul nr. 103 și Decretul nr. 104

13. La 29 martie 2013, au fost adoptate Decretul nr. 103 și Decretul nr. 104 în temeiul Legii din 22 martie 2015⁵.

14. Decretul din 2013 privind „reorganizarea prin mijloace proprii” a BoC, actul administrativ cu caracter normativ nr. 103 (to peri diasosis me idia mesa tis Trapezas Kyprou Dimosias Etaireias Ltd Diatagma tou 2013, Kanonistiki Dioikitiki Praxi No. 103, denumit în continuare „Decretul nr. 103”) prevedea o recapitalizare a BoC, pe cheltuiala, printre altele, a depunătorilor negaranțați, a acționarilor și a creditorilor obligatari ai acesteia, pentru a putea continua să furnizeze servicii bancare. Astfel, fiecare depozit negarantat a fost convertit în trei seturi de instrumente: în acțiuni ale BoC (37,5 % din fiecare depozit negarantat), în titluri convertibile de BoC fie în acțiuni, fie în depozite (22,5 % din fiecare depozit negarantat) și în titluri care pot fi convertite în depozite de BCC (40 % din fiecare depozit negarantat)⁶. Decretul nr. 103, în conformitate cu punctul 10 din acesta, a intrat în vigoare la 29 martie 2013, la ora 6.

15. Decretul din 2013 privind vânzarea anumitor activități ale CPB, actul administrativ cu caracter normativ nr. 104 (to Peri tis Polisis Orismenon Ergasion tis Cyprus Popular Bank Public Co Ltd Diatagma tou 2013, Kanonistiki Dioikitiki Praxi No. 104, denumit în continuare „Decretul nr. 104”) prevedea, conform punctelor 2 și 5 din acesta, transferul anumitor elemente din activul și din pasivul CPB către BoC, inclusiv depozitele mai mici de 100 000 de euro. Aceste transferuri s-au efectuat până la 29 martie 2013, la ora 6.10. Depozitele mai mari de 100 000 de euro au fost menținute la CPB, în așteptarea lichidării acesteia.

II – Istoricul cauzei

16. În cursul primelor luni ale anului 2012, anumite bănci cu sediul în Cipru, printre care CPB și BoC, au avut dificultăți financiare. Republica Cipru a considerat necesară recapitalizarea acestora și a prezentat în această privință președintelui Eurogrupului o cerere de asistență financiară din partea FESF sau a MES.

4 — EE, anexa I (I), nr. 4379, 22 martie 2013.

5 — EE, anexa III (I), nr. 4645, 29 martie 2013, p. 769-780 și 781-788.

6 — Aceste cifre nu privesc reducerea valorii depozitelor negarantate, convenită în final.

17. Prin declarația din 27 iunie 2012, Eurogrupul a arătat că asistența financiară solicitată va fi furnizată fie de FESF, fie de MES, în cadrul unui program de ajustare macroeconomică care urma să se concretizeze într-un protocol de acord a cărui negociere va fi purtată, pe de o parte, de Comisia Europeană împreună cu BCE și cu FMI și, pe de altă parte, de autoritățile cipriote.

18. Republica Cipru și celelalte state membre a căror monedă este euro au ajuns la un acord politic cu privire la un proiect de protocol de acord în martie 2013. Prin declarația din 16 martie 2013, Eurogrupul a salutat acest acord și a menționat anumite măsuri de ajustare prevăzute, printre care crearea unei taxe pe depozitele bancare. Eurogrupul a arătat că, având în vedere acest context, consideră că acordarea unei asistențe financiare susceptibile să asigure stabilitatea financiară a Republicii Cipru și a zonei euro este, în principiu, justificată și a invitat părțile interesate să accelereze negocierile în curs.

19. La 18 martie 2013, Republica Cipru a dispus închiderea băncilor la 19 și la 20 martie 2013. Autoritățile cipriote au decis să proroge închiderea băncilor până la data de 28 martie 2013 pentru a evita goana la ghișee.

20. La 19 martie 2013, parlamentul cipriot a respins proiectul de lege al guvernului cipriot referitor la crearea unei taxe pe toate depozitele bancare din Cipru.

21. La 22 martie 2013, parlamentul cipriot a adoptat Legea din 22 martie 2013.

22. Prin declarația din 25 martie 2013, Eurogrupul a arătat că a ajuns la un acord cu autoritățile cipriote în privința elementelor esențiale ale unui viitor program macroeconomic de ajustare care are susținerea tuturor statelor membre a căror monedă este euro, precum și a Comisiei, a BCE și a FMI. În plus, Eurogrupul a salutat planul de restructurare a sectorului financiar menționat într-o anexă la această declarație. În aceeași zi, guvernatorul BCC a supus BoC și CPB unei proceduri de reorganizare. La 29 martie 2013, au fost publicate Decretul nr. 103 și Decretul nr. 104.

23. Cu ocazia reuniunii din 24 aprilie 2013, Consiliul guvernatorilor MES:

- a decis să acorde Republicii Cipru un sprijin pentru stabilitate sub forma unei facilități de asistență financiară (denumită în continuare „FAF”), în conformitate cu propunerea directorului general al MES;
- a aprobat proiectul de protocol de acord negociat de Comisie (în colaborare cu BCE și cu FMI) și de Republica Cipru;
- a însărcinat Comisia să semneze acest protocol în numele MES.

24. Protocolul de acord a fost semnat la 26 aprilie 2013 de ministrul de finanțe al Republicii Cipru, de guvernatorul BCC și de domnul Rehn, vicepreședintele Comisiei, în numele acesteia.

25. În sfârșit, la 8 mai 2013, consiliul de administrație al MES a aprobat acordul referitor la FAF, precum și o propunere referitoare la modalitățile de plată a unei prime tranșe de ajutor către Republica Cipru. Această tranșă a fost împărțită în două plăți efectuate la 13 mai 2013 (2 miliarde de euro) și, respectiv, la 26 iunie 2013 (1 miliard de euro).

III – Procedura în fața Tribunalului și ordonanțele atacate

26. Prin trei cereri introductive distincte depuse la 24 mai 2013, (i) Ledra Adverstising Ltd (denumită în continuare „Ledra”), (ii) A. Eleftheriou, E. Eleftheriou și L. Papachristofi (denumiți în continuare „Eleftheriou și alții”) și (iii) C. Theophilou și E. Theophilou (denumiți în continuare „Theophilou și alții”) (denumiți în continuare împreună „recurenții”) au inițiat proceduri în fața Tribunalului, solicitând despăgubiri pentru prejudiciul pretins suferit ca urmare a includerii în protocolul de acord a punctelor 1.23-1.27, precum și anularea acestor puncte din protocolul de acord.

27. Prin trei ordonanțe, pronunțate la 10 noiembrie 2014 în cauzele Ledra Advertising/Comisia și BCE (T-289/13)⁷, Eleftheriou și Papachristofi/Comisia și BCE (T-291/13)⁸ și Theophilou/Comisia și BCE (T-293/13)⁹ (denumite în continuare „ordonanțele atacate”), Tribunalul a respins cererile ca fiind în parte inadmisibile și în parte nefondate.

IV – Procedura în fața Curții și concluziile părților

28. Prin recursurile formulate la 9 ianuarie 2015, recurenții solicită în esență Curții:

- anularea ordonanțelor atacate cu recurs cu privire la primele două capete de cerere, și anume cererea de despăgubire și/sau anularea pasajelor în litigiu incluse în protocolul de acord;
- trimiterea cauzelor la Tribunal spre rejudecare;
- amânarea pronunțării cu privire la cheltuielile de judecată.

29. În toate cele trei cauze, atât Comisia, cât și BCE solicită Curții:

- respingerea recursurilor;
- obligarea recurenților la plata cheltuielilor de judecată.

30. Prin decizia din 27 iulie 2015, președintele Curții a dispus conexarea cauzelor C-8/15 P, C-9/15 P și C-10/15 P pentru buna desfășurare a procedurii orale și în vederea pronunțării hotărârii.

31. Recurenții, Comisia și BCE au prezentat observații în ședința desfășurată la 2 februarie 2016.

V – Aprecierea motivelor de recurs

32. Recurenții au formulat recursuri identice în esență, invocând patru motive de recurs în susținerea acțiunilor lor. Trei dintre aceste motive privesc respingerea de către Tribunal a primului lor capăt de cerere: cererea de despăgubiri. Un motiv de recurs se referă la partea din ordonanțe în care această instanță a respins cel de al doilea lor capăt de cerere: cererea de anulare a punctelor 1.23-1.27 din protocolul de acord.

33. Înainte însă de a examina pe rând fiecare dintre aceste motive, vom analiza admisibilitatea recursurilor.

7 — EU:T:2014:981.

8 — EU:T:2014:978.

9 — EU:T:2014:979.

A – Admisibilitatea recursurilor

1. Argumentele părților

34. Comisia și BCE invocă o excepție de inadmisibilitate a recursurilor. Comisia susține că recursurile nu sunt suficient de clare, de precise și de comprehensibile pentru a îndeplini cerințele prevăzute în Regulamentul de procedură al Curții (denumit în continuare „Regulamentul de procedură”). La rândul său, BCE susține că recursurile se limitează la repetarea sau la reproducerea argumentelor prezentate anterior în fața Tribunalului, fără să ofere niciun fel de argumente juridice noi sau specifice împotriva ordonanței atacate.

2. Apreciere

35. În temeiul unei jurisprudențe constante, din articolul 256 alineatul (1) al doilea paragraf TFUE, din articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție și din articolul 168 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul de procedură a Curții rezultă că un recurs trebuie să indice cu precizie elementele criticate din hotărârea a cărei anulare se solicită, precum și argumentele juridice care susțin în mod concret această cerere. În această privință, la articolul 169 alineatul (2) din Regulamentul de procedură menționat se precizează că motivele și argumentele de drept invocate identifică cu precizie aspectele din motivarea deciziei Tribunalului care sunt contestate¹⁰. În plus, recursurile trebuie să aibă o structură coerentă¹¹ și să explice motivele de recurs și concluziile părților suficient de clar și de precis¹².

36. Aceste cerințe nu țin de un simplu formalism; ele sunt esențiale pentru a garanta principiul de importanță fundamentală, cum ar fi securitatea juridică, buna administrare a justiției și protecția dreptului la apărare a celorlalte părți la procedură¹³. Acest lucru pare cu atât mai valabil dacă se ia în considerare faptul că Curtea instrumentează cauze în toate cele 24 de limbi oficiale ale Uniunii și trebuie să colaboreze în fiecare zi cu instanțe, cu autorități publice și cu avocați din diferite sisteme legislative naționale, fiecare cu propriile lor norme, concepte, tradiții și culturi.

37. În acest context, trebuie să admitem că argumentele invocate de Comisie și de BCE referitoare la admisibilitatea prezentelor recursuri nu sunt lipsite de relevanță. Dincolo de lipsa generală de atenție și de precizie în redactarea și în prezentarea lor, recursurile abordează într-un mod mai degrabă confuz aspecte de fapt și de drept. Conținutul lipsit de consistență, precum și lipsa de titluri, de cuprinsuri și de rezumate fac dificil pentru cititor să găsească firul logic care stă la baza diverselor pasaje ale recursurilor.

38. Acest lucru a făcut dificilă distingerea cu precizie a numărului și a tipului motivelor de recurs, precum și a argumentelor invocate. Aceasta este situația în special în ceea ce privește anumite aspecte de fapt și de drept care se referă la esența cauzei recurenților: de exemplu, identificarea comportamentului care a dat naștere pretensei pierderi financiare.

39. În lumina celor de mai sus, considerăm că Curtea trebuie să ia în mod serios în considerare posibilitatea că recursurile nu respectă, în tot sau în parte, cerințele prevăzute în dispozițiile Statutului Curții și ale Regulamentului de procedură al Curții menționate mai sus.

10 — A se vedea de asemenea printre altele Hotărârea din 3 decembrie 2015, Italia/Comisia (C-280/14 P, EU:C:2015:792, punctul 42 și jurisprudența citată).

11 — A se vedea printre altele Ordonanța din 29 noiembrie 2007, Weber/Comisia (C-107/07 P, EU:C:2007:741, punctele 26-28).

12 — În acest sens, a se vedea Hotărârea din 10 iulie 2014, Telefónica și Telefónica de España/Comisia (C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punctele 29 și 30, precum și jurisprudența citată).

13 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 11 septembrie 2014, MasterCard și alții/Comisia (C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punctul 41 și jurisprudența citată).

40. În cazul în care, în pofida neglijenței recurenților, Curtea ar considera că recursurile nu pot fi declarate inadmisibile în întregime, apreciem că trebuie să fie analizate patru motive de recurs. Contrar argumentului invocat de BCE, aceste motive de recurs nu reproduc pur și simplu argumentele invocate în primă instanță, ci cuprind o apreciere critică a ordonanțelor atacate.

41. În opinia noastră, orice apreciere critică suplimentară a ordonanțelor atacate cuprinsă în recursuri nu este în mod vădit prezentată suficient de clar și de structurat pentru a fi considerată motiv de recurs adecvat sau de sine stătător. Recursurile cuprind de asemenea o serie de declarații în care recurențele critică aprecierile de fapt efectuate de Tribunal¹⁴. Or, potrivit unei jurisprudențe constante, aprecierea faptelor nu constituie, cu excepția cazurilor în care elementele de probă prezentate în fața Tribunalului au fost denaturate, o chestiune de drept care este supusă ca atare controlului Curții¹⁵. Astfel, în cazul în care aceste declarații ar fi considerate drept unul sau mai multe motive de recurs suplimentare, acestea ar fi, în orice caz, inadmisibile.

B – *Cu privire la primul motiv de recurs*

1. Argumentele părților

42. Prin intermediul primului motiv de recurs, îndreptat împotriva punctelor 45 și 46 din ordonanțele atacate, recurenții susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept concluzionând că Comisia sau BCE nu se află la originea adoptării protocolului de acord. Mai precis, recurenții susțin că Tribunalul nu a luat în considerare obligația ce revine Comisiei – menționată la punctul 164 din Hotărârea Pringle – de a asigura compatibilitatea cu dreptul Uniunii a protocoalelor de acord încheiate de MES.

43. Comisia susține că Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat că protocolul de acord reprezintă un act de drept public internațional încheiat între MES și Republica Cipru. Tratatul MES a însărcinat Comisia cu competența de a semna protocolul de acord în numele MES, însă această instituție nu este parte la acord. Ca atare, orice obligație a Comisiei care decurge din Hotărârea Pringle nu modifică natura juridică a protocolului de acord, care ar constitui, în opinia recurenților, cauza prejudiciului lor.

44. BCE susține că acest motiv este inadmisibil și, în orice caz, nefondat. Aceasta arată că Tribunalul a considerat în mod întemeiat că Comisia sau BCE nu putea să se afle la originea adoptării protocolului de acord. Prin urmare, în mod întemeiat, ordonanțele atacate au stabilit că acțiunile în despăgubire sunt inadmisibile.

2. Aprecieri

45. Acest motiv de recurs ridică în esență problema dacă Uniunea poate fi considerată răspunzătoare, în temeiul articolelor 268 TFUE și 340 TFUE, să plătească despăgubiri pentru prejudiciile cauzate, direct sau indirect, printr-un protocol de acord încheiat de MES și de un membru al MES care a cerut asistență financiară în temeiul articolului 13 din Tratatul MES.

46. În această privință, amintim faptul că, potrivit acestei dispoziții, protocolul de acord – care definește în mod precis condiționarea care însoțește facilitatea de asistență financiară acordată de MES – este negociat de Comisie în colaborare cu BCE și, atunci când este posibil, împreună cu FMI. Protocolul de acord este semnat de Comisie în numele MES, în măsura în care a fost aprobat de Consiliul guvernatorilor aparținând MES.

14 — A se vedea de exemplu punctul 8 din fiecare recurs.

15 — A se vedea Hotărârea din 1 octombrie 2014, Consiliul/Alumina (C-393/13 P, EU:C:2014:2245, punctul 16 și jurisprudența citată).

47. De la bun început, pare important să subliniem că, potrivit unei jurisprudențe constante, scopul unei acțiuni în despăgubire îndreptate împotriva Uniunii este repararea prejudiciului care decurge dintr-un act sau dintr-un comportament ilicit imputabil unei instituții¹⁶. În temeiul articolului 340 TFUE, orice act al unei instituții comunitare (sau al agenților săi) în exercițiul funcțiilor lor poate, în principiu, angaja răspunderea Uniunii.

48. În fața Tribunalului, recurenții au dezvoltat două serii de argumente în sprijinul afirmației lor potrivit căreia comportamentul care a cauzat prejudiciul pretins este imputabil instituțiilor Uniunii.

a) Prima serie de argumente

49. Principala serie de argumente invocată de recurenți în primă instanță, așa cum o înțelegem noi, a constat în susținerea faptului că prejudiciul pretins suferit a fost cauzat de semnarea protocolului de acord, act pe care aceștia l-au considerat imputabil Comisiei și BCE.

50. La punctele 40-47 din ordonanțele atacate, Tribunalul a subliniat că, în temeiul unei jurisprudențe constante, nu are decât competența de a judeca litigiile referitoare la repararea prejudiciilor cauzate de instituțiile Uniunii sau de agenții acestora în exercitarea funcțiilor lor. În consecință, o cerere de despăgubire formulată împotriva Uniunii și întemeiată pe simpla nelegalitate a unui act sau a unui comportament care nu a fost adoptat de o instituție a Uniunii sau de agenții săi trebuie respinsă ca inadmisibilă. Această instanță a continuat prin a arăta că, deși Tratatul MES conferă Comisiei și BCE anumite sarcini legate de realizarea obiectivelor acestui tratat, reiese din Hotărârea Pringle, pe de o parte, că atribuțiile încredințate Comisiei și BCE în cadrul Tratatului MES nu presupun nicio putere decizională proprie și, pe de altă parte, că activitățile exercitate de aceste două instituții în cadrul aceluiași tratat nu angajează decât MES. În consecință, Tribunalul a concluzionat că Comisia sau BCE nu se află la originea adoptării protocolului de acord și că, prin urmare, nu avea competența de a soluționa o cerere de despăgubire întemeiată pe nelegalitatea anumitor dispoziții ale protocolului de acord.

51. În opinia noastră, raționamentul Tribunalului nu poate fi criticat. Nu se contestă că Tratatul MES este, în pofida legăturilor puternice pe care le are cu tratatele Uniunii, un acord internațional semnat în afara cadrului juridic al Uniunii. Intrat în vigoare după ce procedurile de ratificare din statele contractante s-au finalizat, acest tratat a creat o nouă organizație internațională, cu propriile sale reguli, misiune, instituții și personal.

52. Cu acordul tuturor statelor membre ale Uniunii¹⁷, Tratatul MES a atribuit anumite competențe unor instituții ale Uniunii (Comisia, BCE, Consiliul și Curtea de Justiție). În fapt, chiar înaintea semnării Tratatului MES, Curtea a decis că, în anumite condiții, statele membre sunt îndreptățite, în domenii care nu țin de competența exclusivă a Uniunii, să încredințeze competențe instituțiilor, în afara cadrului juridic al Uniunii¹⁸.

16 — A se vedea Hotărârea din 23 martie 2004, Ombudsmanul European/Lamberts (C-234/02 P, EU:C:2004:174, punctul 59 și jurisprudența citată).

17 — A se vedea considerentul (10) al Tratatului MES.

18 — A se vedea în special Hotărârea din 30 iunie 1993, Parlamentul/Consiliul și Comisia (C-181/91 și C-248/91, EU:C:1993:271, punctele 16, 20 și 22), Hotărârea din 2 martie 1994, Parlamentul/Consiliul (C-316/91, EU:C:1994:76, punctele 26, 34 și 41), Avizul 1/92 din 10 aprilie 1992 (EU:C:1992:189, punctele 32 și 41) și Avizul 1/09 din 8 martie 2011 (EU:C:2011:123, punctul 75).

53. Cu toate acestea, faptul că una sau mai multe instituții ale Uniunii pot juca un anumit rol în cadrul juridic al MES nu modifică natura actelor adoptate de MES. Aceste acte sunt străine de ordinea juridică a Uniunii: ele sunt adoptate de propriile instituții ale MES și angajează doar MES¹⁹. Uniunea nu este parte la Tratatul MES (și nici toate statele sale membre). Din articolul 216 alineatul (2) TFUE rezultă că Uniunea este, de regulă, supusă obligațiilor numai prin acordurile internaționale la care este parte²⁰.

54. În acest context, nu mai e nevoie să subliniem că nu se poate considera că, ulterior intrării în vigoare a Tratatului MES, Uniunea și-a asumat și, astfel, și-a transferat competențele, exercitate anterior de statele membre, care intră sub incidența acestui tratat²¹. Tratatul MES reprezintă un instrument de politică economică care, potrivit articolului 6 TFUE, nu constituie un domeniu de competență exclusivă a Uniunii. Nici sectorul specific în care Tratatul MES a intervenit nu a devenit un domeniu de competență sa exclusivă, în virtutea legislației adoptate de Uniune. După cum a arătat Curtea în Hotărârea Pringle, niciun element din Tratatul FUE nu arată că numai Uniunea ar fi competentă să acorde o asistență financiară unui stat membru care se confruntă sau riscă să se confrunte cu probleme grave de finanțare²².

55. Faptul că anumite acte din dreptul Uniunii fac referire la dispozițiile MES (și invers) nu poate conduce la o altă concluzie. Dintr-o jurisprudență constantă rezultă că faptul că unul sau mai multe acte din dreptul Uniunii pot avea ca obiect sau ca efect încorporarea în dreptul Uniunii a anumitor dispoziții care figurează într-un acord internațional pe care Uniunea nu l-a aprobat ea însăși nu este suficient pentru a include acest acord internațional în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii²³.

56. În plus, amintim că, recent, Curtea a confirmat că nu își au locul în ordinea juridică a Uniunii actele hibride, care nu sunt prevăzute în tratate și care sunt adoptate în cadrul unor proceduri care cuprind, fără distincție, elemente care țin de procesul decizional propriu al Uniunii și elemente de natură interguvernamentală²⁴.

57. În sfârșit, trebuie să subliniem că toate consecințele de natură financiară care decurg din aceste acte sunt suportate exclusiv din bugetul MES²⁵. În schimb, a accepta argumentele invocate de recurenți ar însemna – după cum observă BCE – ca bugetul Uniunii să fie în cele din urmă afectat de deciziile luate în cadrul unei organizații internaționale la care nu toate statele membre sunt părți.

58. Prin urmare, faptul că acordurile internaționale încheiate de MES și de unul dintre membrii săi (în acest caz, Republica Cipru) sunt negociate de Comisie și de BCE și sunt semnate de Comisie în numele MES nu poate modifica natura juridică propriu-zisă a acestor acorduri²⁶: ele reprezintă acte ale MES.

59. În consecință, Tribunalul a afirmat în mod întemeiat că protocolul de acord nu poate fi imputat Comisiei sau BCE.

19 — Conform Hotărârii Pringle, punctul 161.

20 — În acest sens, a se vedea Hotărârea din 21 decembrie 2011, Air Transport Association of America și alții (C-366/10, EU:C:2011:864, punctele 50, 52 și 60-62 și jurisprudența citată).

21 — A se vedea Hotărârea din 21 decembrie 2011, Air Transport Association of America și alții (C-366/10, EU:C:2011:864, punctul 63 și jurisprudența citată).

22 — A se vedea în special punctul 120 din Hotărârea Pringle.

23 — În acest sens, a se vedea Hotărârea din 21 decembrie 2011, Air Transport Association of America și alții (C-366/10, EU:C:2011:864, punctul 63 și jurisprudența citată).

24 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 28 aprilie 2015, Comisia/Consiliul (C-28/12, EU:C:2015:282, punctul 51).

25 — A se vedea capitolul 4 din Tratatul MES.

26 — Nu vom analiza aspectul dacă un protocol de acord semnat de MES și de unul dintre membrii săi reprezintă un acord obligatoriu din punct de vedere juridic sau doar un act de valoare politică.

b) A doua serie de argumente

60. Nu vom ajunge la o concluzie diferită cu privire la răspunderea Uniunii în această speță nici în cazul în care examinăm cealaltă serie de argumente invocată de recurenți în subsidiar.

61. Recurenții susțin că prejudiciul pe care pretind că l-au suferit a fost cauzat de nerespectarea de către Comisie a obligației sale de a se asigura că protocolul de acord respecta pe deplin dreptul Uniunii. În această privință, recurenții fac referire la punctele 164 și 174 din Hotărârea Pringle, în care Curtea a statuat: (i) „[p]rin implicarea sa în Tratatul MES, Comisia promovează interesul general al Uniunii. Pe de altă parte, competențele atribuite Comisiei prin Tratatul MES îi permit [...] să asigure compatibilitatea cu dreptul Uniunii a protocoalelor de acord încheiate de MES” și (ii) „protocolul de acord care este negociat cu statul membru care a solicitat un sprijin pentru stabilitate trebuie să fie pe deplin compatibil cu dreptul Uniunii”.

62. Având îndoieli cu privire la admisibilitatea acestui argument, Tribunalul l-a abordat doar pe scurt. Acesta a precizat doar că, în orice caz, prejudiciul pretins a luat naștere înainte ca protocolul de acord să fi fost semnat și că acest lucru însemna că nu a fost stabilită o legătură de cauzalitate între comportamentul Comisiei și respectivul prejudiciu²⁷.

63. Indiferent de aspectul admisibilității și al corectitudinii raționamentului Tribunalului, considerăm că și cea de a doua serie de argumente a recurenților este neconvingătoare.

64. Pentru a explica motivul acestei considerații, vom aborda, pe rând, următoarele două aspecte. În primul rând, vom analiza premisa pe care se întemeiază acest argument: existența unei obligații legale a Comisiei de a se asigura că actele adoptate de organisme sau de organizațiile în numele cărora aceasta acționează în afara cadrului Uniunii respectă dreptul Uniunii, obligație a cărei încălcare poate angaja răspunderea financiară a Uniunii. În al doilea rând, vom examina dacă, în cursul negocierilor care au culminat cu semnarea protocolului de acord, ar fi putut avea loc o încălcare a dreptului Uniunii, pe care Comisia avea obligația de a o evita.

i) Cu privire la obligațiile Comisiei atunci când acționează în afara cadrului Uniunii și la răspunderea aferentă a Uniunii

65. De la bun început, trebuie să menționăm că, la prima vedere, punctul 164 din Hotărârea Pringle nu menționează în mod expres nicio *obligație* specifică a Comisiei. Modul de redactare a acestui pasaj pare să sugereze că, intervenind în negocierile unui protocol de acord, este posibil ca Comisia să asigure conformitatea acestuia cu dreptul Uniunii. Însă pentru a înțelege efectiv adevărata semnificație a acestui pasaj, considerăm că acesta trebuie să fie interpretat în contextul său.

66. În respectiva parte a Hotărârii Pringle, care privea rolul Comisiei și al BCE, Curtea a examinat dacă atribuțiile încredințate prin Tratatul MES anumitor instituții ale Uniunii erau compatibile cu tratatele Uniunii. Una dintre condițiile care, potrivit jurisprudenței, trebuie să fie îndeplinită pentru a asigura compatibilitatea este ca aceste atribuții suplimentare să „nu denature[ze] atribuțiile pe care tratatele [Uniunii] le conferă acestor instituții”²⁸. În ceea ce privește Comisia, Curtea a amintit la punctul 163 din hotărâre că, potrivit articolului 17 alineatul (1) TUE, această instituție „promovează interesul general al Uniunii” și „supraveghează aplicarea dreptului Uniunii”.

27 — Punctul 54 din ordonanțele atacate.

28 — A se vedea jurisprudența menționată în Hotărârea Pringle, la punctul 158.

67. Prin urmare, afirmația care figurează la punctul 164 din Hotărârea Pringle trebuie să fie interpretată în contextul articolului 17 alineatul (1) TUE. Curtea a examinat Tratatul MES și a ajuns la concluzia că nicio dispoziție a acestui tratat nu pare să impună Comisiei îndeplinirea unor atribuții care ar putea intra în conflict cu misiunea sa constituțională comunitară de promotor al intereselor Uniunii și de „gardian al tratatelor”. Dimpotrivă, rolul Comisiei în cadrul Tratatului MES a părut perfect conform cu această misiune.

68. Care sunt implicațiile tuturor acestor aspecte pentru prezenta procedură?

69. Suntem de acord cu recurenții că, chiar și atunci când acționează în afara cadrului Uniunii, instituțiile acesteia trebuie să respecte cu strictețe dreptul Uniunii. Prin urmare, Comisiei nu îi este permis, chiar și atunci când acționează în numele MES, să încalce în mod deliberat normele Uniunii. În plus, Comisia nu poate contribui, prin comportamentul său, la o încălcare a normelor Uniunii săvârșită de alte entități sau organisme²⁹.

70. Totuși, nu suntem de acord cu recurenții că această obligație este atât de extinsă încât se poate considera că o obligație în acest sens este impusă Comisiei pentru a evita orice posibil conflict sau tensiune între dispozițiile unui act adoptat de alte entități și orice normă a Uniunii care poate fi aplicabilă situației. Cel mult, am putea admite că ar putea exista o obligație a Comisiei de a depune toate eforturile pentru a preveni apariția unui astfel de conflict.

71. Obligația de rezultat extinsă, invocată de recurenți, nu reiese nici din textul Tratatului MES sau, mai important, nici din articolul 17 alineatul (1) TUE însuși.

72. În ceea ce privește Tratatul MES, trebuie să subliniem că articolul 13 alineatul (3) din acesta prevede doar că protocolul de acord trebuie să fie „pe deplin *compatibil* cu *măsurile de coordonare a politicilor economice* prevăzute de TFUE”³⁰. Nici Tratatul MES, nici Curtea – atunci când a interpretat acest tratat în Hotărârea Pringle³¹ – nu au menționat cerința *conformității* depline a protocolului de acord cu întreg *dreptul Uniunii*.

73. Pe de o parte, cei doi termeni „conformitate” și de „compatibilitate” nu trebuie să fie confunzi. Astfel, din punct de vedere juridic, aceștia se referă la două noțiuni destul de diferite: prima impune dependența și conformitatea deplină dintre două texte, în timp ce ultima este îndeplinită prin simpla compatibilitate și noncontradicție dintre acestea.

74. Pe de altă parte, sunt menționate în mod expres doar măsurile Uniunii de coordonare a politicilor economice. Există un motiv pentru acest lucru: lipsa de compatibilitate dintre măsurile Uniunii de coordonare a politicilor economice și protocolul de acord ar risca să compromită eficiența celor dintâi și, astfel, a întregii acțiuni a Uniunii în acest domeniu. Cerința conformității depline dintre protocolul de acord și toate aspectele dreptului Uniunii nu a fost considerată necesară, din moment ce sistemul MES nu este parte a ordinii juridice a Uniunii.

75. În continuare, în ceea ce privește articolul 17 alineatul (1) TUE, considerăm că obligațiile Comisiei atunci când acționează în afara tratatelor Uniunii nu pot fi, în general, diferite sau mai oneroase decât cele avute atunci când acționează în acest cadru. Vom explica acest aspect în continuare.

76. În rolul său de „gardian al tratatelor”, Comisia nu este obligată să acționeze împotriva oricărei posibile încălcări a dreptului Uniunii de care ia cunoștință, sub amenințarea încălcării articolului 17 TUE. După cum a subliniat Tribunalul într-o serie de decizii anterioare, scopul articolului 17 TUE este de a furniza o definiție generală a competențelor Comisiei: articolul este, așadar, o dispoziție cu

29 — Conform Hotărârii Pringle, punctul 112.

30 — Sublinierea noastră.

31 — A se vedea în special punctele 164 și 174 din Hotărârea Pringle menționată de recurenți.

caracter instituțional, iar nu o regulă juridică ce are ca obiect să confere drepturi particularilor³². Nu se poate pretinde că, de fiecare dată când Comisia încalcă o dispoziție specifică a tratatului sau nu împiedică încălcarea unei astfel de dispoziții de către o altă entitate, această încălcare echivalează cu încălcarea dispoziției generale a articolului 17 TUE³³.

77. O comparație ar permite probabil să se clarifice acest aspect. Potrivit regimului instituit prin articolele 258-260 TFUE (una dintre principalele forme de acțiune în care Comisia își exercită rolul de „gardian al tratatelor”), Comisia beneficiază de puteri discreționare în a decide dacă și, în caz afirmativ, când să instituie proceduri împotriva statelor membre suspectate că au încălcat dreptul Uniunii. Comisia are aceeași libertate în a decide acțiunile sau omisiunile care pot fi imputate statelor membre împotriva cărora trebuie inițiate aceste proceduri³⁴.

78. Mai important, în cadrul acestor proceduri, Comisia acționează numai în interesul general al Uniunii³⁵, chiar dacă rezultatul unor astfel de proceduri poate servi de asemenea, în mod indirect, intereselor particularilor³⁶. De fapt, articolele 258-260 TFUE nu conferă în mod expres niciun drept particularilor. Prin urmare, aceștia nu pot contesta comportamentul Comisiei în contextul acestor proceduri³⁷. Mai precis, particularii nu au, în principiu, niciun drept de a solicita despăgubiri din partea Uniunii pentru prejudiciul pe care l-ar fi putut suferi ca urmare a acțiunii sau inacțiunii Comisiei în temeiul articolelor 258 TFUE și 260 TFUE. Singurul comportament pe care aceștia îl pot contesta ca fiind „sursa prejudiciului” este cel al statului membru/statelor membre responsabil(e) pentru încălcarea normelor Uniunii³⁸. Cu toate acestea, Comisia este răspunzătoare pentru modul în care își îndeplinește acest rol față de Parlamentul European, care poate adopta, în cazul în care consideră necesar, o moțiune de cenzură în temeiul articolului 234 TFUE, obligând Comisia să demisioneze colectiv.

79. În opinia noastră, aceleași principii trebuie să se aplice *a fortiori* atunci când Comisia acționează în calitate de „gardian al tratatelor” în afara cadrului juridic al Uniunii.

80. Prin urmare, concluzionăm că, în lumina articolului 17 alineatul (1) TUE și luând în considerare Hotărârea Pringle, nu există nicio obligație în acest sens în sarcina Comisiei de a evita orice posibile conflicte sau tensiuni între dispozițiile unui act adoptat de alte entități și orice normă a Uniunii care se poate aplica situației. În plus, particularii nu au dreptul de a solicita despăgubiri din partea Uniunii pentru prejudiciile pretins suferite din cauza acțiunii sau inacțiunii Comisiei atunci când aceasta acționează în calitate de „gardian al tratatelor”.

81. Acestea fiind spuse și din rațiuni de exhaustivitate, vom examina de asemenea dacă semnarea protocolului de acord ar fi putut conduce efectiv la încălcarea dreptului Uniunii invocată de recurenți.

32 — A se vedea în special Ordonanța Tribunalului din 27 octombrie 2008, Pellegrini/Comisia (T-375/07, nepublicată, EU:T:2008:466, punctul 19 și jurisprudența citată).

33 — În acest sens, a se vedea Hotărârea Tribunalului din 25 iunie 1998, British Airways și alții/Comisia (T-371/94 și T-394/94, EU:T:1998:140, punctul 453).

34 — A se vedea printre altele Hotărârea din 5 noiembrie 2002, Comisia/Luxemburg (C-472/98, EU:C:2002:629, punctele 34-38), și Hotărârea din 28 octombrie 2010, Comisia/Lituania (C-350/08, EU:C:2010:642, punctul 33).

35 — A se vedea Hotărârea din 11 august 1995, Comisia/Germania (C-431/92, EU:C:1995:260, punctul 21 și jurisprudența citată).

36 — În acest sens, a se vedea Hotărârea din 24 martie 2009, Danske Slagterier (C-445/06, EU:C:2009:178, punctul 67).

37 — A se vedea printre altele Hotărârea din 14 februarie 1989, Star Fruit/Comisia (247/87, EU:C:1989:58, punctele 10-14), și Hotărârea din 17 mai 1990, Sonito și alții/Comisia (C-87/89, EU:C:1990:213, punctele 6 și 7).

38 — A se vedea în special Ordonanța din 23 mai 1990, Asia Motor France/Comisia (C-72/90, EU:C:1990:230, punctele 13-15). A se vedea de asemenea Ordonanța Tribunalului din 14 ianuarie 2004, Makedoniko Metro și Michaniki/Comisia (T-202/02, EU:T:2004:5, punctul 43).

ii) Cu privire la aplicabilitatea Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene³⁹

82. Chiar dacă Curtea ar considera că obligațiile Comisiei în calitate de „gardian al tratatelor”, atunci când acționează în afara cadrului Uniunii, sunt mult mai cuprinzătoare decât cele analizate mai sus și că o încălcare a acestor obligații ar putea într-adevăr angaja răspunderea financiară a Uniunii, ar exista un aspect suplimentar care trebuie analizat. Acest aspect este în esență acela dacă semnarea protocolului de acord a avut drept rezultat o posibilă încălcare a dreptului Uniunii, pe care Comisia ar fi trebuit să o evite.

83. În primă instanță, recurenții s-au plâns de o pretinsă încălcare, ca urmare a includerii punctelor 1.23-1.27 în protocolul de acord, a dreptului lor fundamental de proprietate, astfel cum este consacrat la articolul 17 din cartă. Însă, lăsând la o parte faptul că recurenții nu au oferit detalii cu privire la modul în care pasajele în litigiu ale protocolului de acord au încălcat articolul 17 din cartă⁴⁰, acestea nu au explicat nici motivul pentru care cartă ar fi aplicabilă cu preponderență protocolului de acord.

84. Potrivit articolului 51 alineatul (1) din cartă, „[d]ispozițiile prezentei carte se adresează instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii [...] precum și statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii. Prin urmare, acestea respectă drepturile și principiile și promovează aplicarea lor în conformitate cu atribuțiile pe care le au în acest sens și cu respectarea limitelor competențelor conferite Uniunii de tratate”.

85. Pentru motivul explicat mai sus, nu avem nicio îndoială că Comisia trebuie să respecte normele Uniunii, în special cartă, atunci când acționează în afara cadrului juridic al Uniunii. În definitiv, articolul 51 alineatul (1) din cartă nu conține nicio limitare în ceea ce privește aplicabilitatea cartei în raport cu instituțiile Uniunii, așa cum o face în privința statelor membre⁴¹. În plus, această dispoziție solicită de asemenea instituțiilor Uniunii să *promoveze* aplicarea cartei.

86. Acest lucru nu înseamnă însă că Comisia este *obligată* să impună principiile cartei Uniunii în privința actelor care sunt adoptate de alte entități sau organisme care acționează în afara cadrului Uniunii. Trebuie să subliniem încă o dată că, prin încheierea Tratatului MES, anumite state membre ale Uniunii și-au exercitat competența pe care au deținut-o în domeniul politicii economice.

87. Potrivit unei jurisprudențe constante, drepturile fundamentale garantate de ordinea juridică a Uniunii au vocație de a fi aplicate în toate situațiile reglementate de dreptul Uniunii, însă nu în afara unor asemenea situații⁴². Potrivit articolului 51 alineatul (1) din cartă, dispozițiile acesteia se adresează statelor membre numai atunci când acestea pun în aplicare dreptul Uniunii. Mai mult, noțiunea „punere în aplicare a dreptului Uniunii”, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, impune existența unei legături de un anumit grad, care depășește proximitatea materiilor reglementate de dreptul național și de dreptul Uniunii sau efectele indirecte ale unei materii asupra celeilalte⁴³. Printre alte elemente care trebuie avute în vedere este aspectul dacă există o altă dispoziție de fond a dreptului Uniunii (dincolo de cea invocată în cartă) care, fiind aplicabilă situației, impune o obligație statelor membre în cauză⁴⁴.

39 — Denumită în continuare, „cartă”.

40 — Cererile introductive au analizat doar o posibilă încălcare a articolului 1 din Protocolul 1 la CEDO, fără să stabilească nicio legătură între aceste două dispoziții.

41 — Conform Peers, S., „Towards a New Form of EU Law? The Use of EU Institutions Outside the EU Legal Framework”, *European Constitutional Law Review*, 2013, p. 51-53.

42 — A se vedea între altele Hotărârea din 26 februarie 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 19).

43 — În acest sens, a se vedea Hotărârea din 6 martie 2014, Siragusa (C-206/13, EU:C:2014:126, punctul 24 și jurisprudența citată).

44 — În acest sens, a se vedea Hotărârea din 27 martie 2014, Torralbo Marcos (C-265/13, EU:C:2014:187, punctul 33 și jurisprudența citată).

88. În Hotărârea Pringle, Curtea a statuat deja că statele membre nu au pus în aplicare dreptul Uniunii atunci când au instituit MES și, prin urmare, carta nu era aplicabilă Tratatului MES⁴⁵. În acest context, ar fi fost de așteptat ca recurenții să explice, în prezenta procedură, motivul pentru care această soluție ar putea să nu se aplice în privința protocolului de acord. Totuși, chiar și atunci când li s-a solicitat în cadrul ședinței să ofere detalii cu privire la acest aspect, recurenții nu au furnizat nicio explicație: ei au considerat pur și simplu indiscutabilă aplicabilitatea cartei la protocolul de acord. Mai precis, recurenții nu au invocat nicio dispoziție din dreptul Uniunii care, fiind aplicabilă protocolului de acord, ar fi inclus acest act în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, în sensul cartei.

89. Prin urmare, considerăm că, în orice caz, recurenții nu au demonstrat că protocolul de acord poate constitui o punere în aplicare a dreptului Uniunii și că, prin urmare, dispozițiile cartei îi sunt aplicabile.

90. În această privință, astfel cum prevede articolul 51 alineatul (1) din cartă, instituțiile trebuie să aplice carta în conformitate cu atribuțiile pe care le au în acest sens și cu respectarea limitelor competențelor Uniunii. Prin urmare, nu există niciun temei pentru a susține că Comisia era obligată să aplice principiile cartei la protocolul de acord. Se poate susține că Comisia, departe de a preveni o încălcare a dreptului Uniunii, ar fi extins astfel aplicabilitatea cartei într-un domeniu al dreptului care nu este menit să fie reglementat de acest instrument.

91. Pentru această concluzie, găsim susținere în câteva ordonanțe recente ale Curții care au privit contestațiile formulate de particulari împotriva diverselor măsuri de restructurare adoptate de autoritățile naționale în timpul recente crize economice. În lipsa oricărei explicații cu privire la aplicabilitatea cartei în raport cu măsurile în cauză adoptate de statele membre, Curtea a decis că nu era competentă să se pronunțe cu privire la compatibilitatea acestor măsuri cu carta⁴⁶.

c) Observații finale

92. După ce am apreciat că cererile recurenților sunt nefondate, am dori doar să adăugăm următoarele observații.

93. În interpretarea noastră, articolul 17 alineatul (1) TUE și Hotărârea Pringle nu presupun faptul că cadrul juridic al MES reprezintă un vid juridic, în care încălcările drepturilor particularilor nu pot fi contestate. Acest lucru înseamnă pur și simplu că, în general, carta nu constituie instrumentul juridic în raport cu care trebuie apreciată legalitatea actelor adoptate de MES sau a acțiunilor întreprinse de instituțiile MES ori de agenții lor. Astfel, există căi de atac aflate la dispoziția persoanelor care se consideră afectate de posibile încălcări ale drepturilor lor, într-o situație precum cea a recurenților.

94. Pe de o parte, situației lor îi pot fi aplicate alte acte legislative naționale și internaționale privind drepturile⁴⁷ și, în consecință, alte instanțe naționale și internaționale sunt susceptibile să aibă competența de a soluționa cererile lor, având la bază respectivele instrumente juridice.

95. Pe de altă parte, în cadrul ordinii juridice a Uniunii, există căi judiciare pentru analizarea posibilelor încălcări ale dreptului Uniunii săvârșite în contextul MES în cazul în care acestea au loc efectiv. În astfel de cazuri însă, procedurile judiciare nu trebuie în general să fie inițiate împotriva instituțiilor în cazul în care acestea acționează în numele MES și nu au competența de a lua decizii în nume propriu.

45 — A se vedea punctele 178-181 din Hotărârea Pringle.

46 — A se vedea Ordonanța din 14 decembrie 2011, Cozman (C-462/11, nepublicată, EU:C:2011:831), Ordonanța din 14 decembrie 2011, Corpul Național al Poliștilor (C-434/11, nepublicată, EU:C:2011:830), Ordonanța din 7 martie 2013, Sindicato dos Bancários do Norte și alții (C-128/12, nepublicată, EU:C:2013:149), Ordonanța din 26 iunie 2014, Sindicato Nacional dos Profissionais de Seguros e Afins (C-264/12, EU:C:2014:2036), și Ordonanța din 21 octombrie 2014, Sindicato Nacional dos Profissionais de Seguros e Afins (C-665/13, EU:C:2014:2327).

47 — Cum ar fi Constituția Republicii Cipru și Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

96. În afară de motivele furnizate mai sus, considerăm că această poziție este susținută de o serie de considerații suplimentare.

97. Articolul 340 TFUE prevede că, „[i]n materie de răspundere extracontractuală, Uniunea este obligată să repare, în conformitate cu principiile generale comune ordinilor juridice ale statelor membre, prejudiciile cauzate de instituțiile sale sau de agenții săi în exercițiul funcțiilor lor.”⁴⁸

98. Având în vedere că acestea au exercitat atribuții în afara cadrului Uniunii, comportamentul instituțiilor Uniunii criticat de recurenți în prezentele cauze trebuie să fie examinat în principal prin prisma dreptului internațional public. Aceste instituții au acționat de fapt în numele unei organizații internaționale (MES), ai cărei membri sunt state suverane, în scopul de a încheia un acord internațional (protocolul de acord) între această organizație și unul dintre statele sale contractante (Republica Cipru). Potrivit normelor de drept internațional public (norme ale căror validitate și valoare, aproape că nu mai este nevoie să o subliniem, sunt acceptate și recunoscute de toate statele membre ale Uniunii, precum și chiar de Uniune), comportamentul agenților organizațiilor internaționale este în general imputabil organizației în sine.

99. De exemplu, articolul 6 alineatul (1) din proiectul de articole privind responsabilitatea organizațiilor internaționale (denumite în continuare „proiectul de articole”)⁴⁹ prevede că „[c]omportamentul unui organ sau al unui agent al unei organizații internaționale în exercitarea funcțiilor respectivului organ sau agent se consideră a fi un act al acelei organizații în temeiul dreptului internațional, indiferent de poziția pe care o deține organul sau agentul în cadrul organizației”. Mai important însă, articolul 7 din proiectul de articole adaugă faptul că „[c]omportamentul organului unui stat sau al organului ori agentului unei organizații internaționale care este pus la dispoziția unei alte organizații internaționale se consideră, potrivit dreptului internațional, act al celei din urmă organizații, în cazul în care aceasta exercită un control efectiv asupra acestui comportament”.

100. În opinia noastră, aceste dispoziții pot fi considerate o sursă de inspirație în speța de față. Nu există nicio îndoială că Comisia și BCE sunt instituții ale unei organizații internaționale (Uniunea) care au fost puse la dispoziția unei alte organizații (MES). La momentul negocierii și/sau al semnării protocolului de acord, ele au acționat în numele acestei organizații și sub controlul efectiv al Consiliului guvernatorilor aparținând MES. Prin urmare, instituțiile par să se încadreze în situația prevăzută la articolul 7 din proiectul de articole: ele au acționat în calitate de „agenți”⁵⁰ ai MES.

101. Astfel, în conformitate cu principiile reflectate în proiectul de articole, considerăm că comportamentul Comisiei și al BCE de la momentul negocierii și/sau al semnării protocolului de acord trebuie, în principiu, să fie imputabil organizației internaționale în numele căreia acestea și-au îndeplinit respectivele atribuții (MES), iar nu organizației internaționale din care provin (Uniunea). Situația ar putea fi însă diferită în cazul în care o persoană este în măsură să demonstreze că o instituție a Uniunii a săvârșit, acționând în afara cadrului Uniunii, o încălcare suficient de gravă a unei norme de drept care este de natură să îi cauzeze prejudicii. De exemplu, aceasta ar fi situația în cazul în care Comisia sau BCE ar divulga public în mod eronat informații confidențiale sau false care ar putea cauza prejudicii anumitor persoane fizice sau juridice⁵¹. Acestea ar reprezenta acte care ar putea fi imputabile chiar Comisiei sau BCE. În prezenta procedură însă, cadrul factual și juridic pare diferit.

48 — Sublinierea noastră.

49 — Adoptate în anul 2011 de Comisia de drept internațional a Organizației Națiunilor Unite, la cea de a șizeci și treia sa sesiune, și trimise Adunării Generale ca parte a raportului Comisiei cuprinzând lucrările acestei sesiuni (A/66/10) (*Yearbook of the International Law Commission*, 2011, vol. II, partea a doua).

50 — Noțiunea „agent al unei organizații internaționale” este definită în sens foarte larg la articolul 2 litera (d) din proiectul de articole, cuprinzând orice „funcționar sau altă persoană ori entitate, alta decât un organism, care este însărcinată de organizație cu exercitarea sau cu sprijinul în vederea exercitării uneia dintre funcțiile sale și prin intermediul căreia acționează astfel organizația”.

51 — În acest sens, a se vedea Hotărârea Tribunalului din 18 decembrie 2009, Arizmendi și alții/Consiliul și Comisia (T-440/03, T-121/04, T-171/04, T-208/04, T-365/04 și T-484/04, EU:T:2009:530, punctele 61-71).

102. De fapt, în prezentele cauze, invocând o pretinsă neîndeplinire a obligațiilor de către Comisie, recurenții au intenționat să eludeze faptul că MES și numai MES este răspunzător pentru actele pe care le adoptă în temeiul Tratatului MES.

103. Astfel, în cazul unei încălcări efective a dreptului Uniunii de MES, procedura poate fi în general declanșată împotriva statelor membre care sunt în fond răspunzătoare pentru aceste încălcări. Atât timp cât acționează în afara cadrului Uniunii, acestea nu pot încălca dispozițiile Uniunii care pot fi aplicabile sau, în orice caz, nu pot pune în pericol eficacitatea oricărei măsuri a Uniunii care poate fi afectată de comportamentul lor⁵².

104. Astfel, statele membre care adoptă decizii în calitate de membre ale MES pot, în cadrul ordinii juridice a Uniunii, să fie considerate răspunzătoare pentru posibilele încălcări ale dreptului Uniunii săvârșite în acest cadru. În consecință, un cetățean care se consideră afectat de astfel de încălcări ar fi îndreptățit să inițieze o procedură în fața instanțelor naționale competente, în conformitate cu jurisprudența Curții referitoare la răspunderea statului pentru încălcările dreptului Uniunii⁵³.

105. Aceste principii nu sunt nicidecum specifice dreptului internațional public, ci se aplică și raporturilor dintre mandant și agenți din multe sisteme juridice naționale de natură civilă, comercială și administrativă, atât în cadrul Uniunii, cât și în alte locuri. În mod tradițional, mandantul este răspunzător (din punct de vedere extern) pentru nelegalitățile săvârșite de agenții săi atunci când aceștia interacționează cu părți terțe în numele său. Atunci când agentul a acționat însă fără autoritatea necesară, acesta poate fi considerat ulterior obligat (din punct de vedere intern) să despăgubească directorul pentru pierderea sau prejudiciul său⁵⁴.

106. Concluzia noastră pare în plus confirmată de ansamblul de cauze ale Curții potrivit cărora, în cazul răspunderii extracontractuale comune a Uniunii și a unui stat membru, persoanele pretins nedreptățite sunt obligate mai întâi să inițieze o procedură în fața instanțelor naționale competente în cazul în care autoritățile statelor membre sunt cele care sunt în principal sau în primul rând responsabile pentru pretinsele încălcări⁵⁵. Acest principiu pare a fi cu atât mai mult aplicabil în prezenta procedură, în măsura în care recurenții nu au demonstrat că instituțiile Uniunii erau responsabile din punct de vedere legal, chiar dacă numai parțial⁵⁶, pentru actul care se pretinde că a dat naștere prejudiciului care a făcut obiectul plângerii.

107. În lumina tuturor celor de mai sus, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat că Comisia sau BCE nu se află la originea adoptării protocolului de acord și că, aceasta fiind situația, nu poate fi angajată răspunderea Uniunii, în temeiul articolelor 268 TFUE și 340 TFUE, pentru includerea în protocolul de acord a anumitor pasaje despre care se pretinde că încalcă cartă. În consecință, primul motiv de recurs trebuie să fie respins.

52 — Acest principiu decurge în special din articolul 4 alineatul (3) TUE. În acest sens, a se vedea Hotărârea din 31 martie 1971, Comisia/Consiliul [(denumită în continuare „Hotărârea AETR”), 22/70, EU:C:1971:32, punctele 21 și 22], și Hotărârea din 5 noiembrie 2002, Comisia/Luxemburg (C-472/98, EU:C:2002:629, punctul 85).

53 — Jurisprudență care începe cu Hotărârea din 19 noiembrie 1991, Francovich și alții (C-6/90 și C-9/90, EU:C:1991:428), și Hotărârea din 5 martie 1996, Brasserie du pêcheur și Factortame (C-46/93 și C-48/93, EU:C:1996:79).

54 — Pentru o perspectivă atât istorică, cât și comparativă, a se vedea Müller-Freienfels, W., „Agency – Law”, în *Encyclopædia Britannica*, 2016, descărcată de la adresa <http://www.britannica.com/topic/agency-law>.

55 — Aceasta reprezintă interpretarea noastră în ceea ce privește Hotărârea din 14 iulie 1967, Kampffmeyer și alții/Comisia (5/66, 7/66, 13/66-16/66 și 18/66-24/66, EU:C:1967:31), și Hotărârea din 12 aprilie 1983, Unifrex/Comisia și Consiliul (281/82, EU:C:1984:165).

56 — Răspunderea comună a Uniunii nu poate totuși rezulta din faptul că o instituție a Uniunii oferă autorităților naționale doar consiliere sau îndrumare cu privire la aspecte fără caracter obligatoriu. În acest sens, a se vedea Hotărârile Krohn Import-Export/Comisia (175/84, EU:C:1986:85) și Société pour l'exportation des sucres/Comisia (132/77, EU:C:1978:99).

C – Cu privire la al doilea motiv de recurs

1. Argumentele părților

108. Prin intermediul celui de al doilea motiv de recurs, îndreptat împotriva punctului 43 din ordonanțele atacate, recurenții reproșează Tribunalului că nu a luat în considerare anumite declarații făcute de domnul Asmussen, care era, la momentul respectiv, membru al consiliului executiv al BCE. Recurenții susțin că domnul Asmussen a spus președintelui Ciprului, în cursul unei reuniuni care a avut loc la 15 martie 2013, că „BCE va reduce imediat lichiditățile bancare în Cipru, cu excepția cazului în care Cipru va de acord cu cererile care i-au fost adresate în ceea ce privește eliminarea problemelor de sustenabilitate a datoriei”⁵⁷. Prin urmare, Tribunalul ar fi ignorat un element de fapt esențial atunci când a concluzionat că protocolul de acord era un act imputabil MES (iar nu Comisiei și BCE) și, ca atare, nu putea constitui temeiul răspunderii Uniunii.

109. Comisia susține că acest motiv de recurs reprezintă un nou argument de fapt și de drept care a fost invocat pentru prima dată în memoriul în răspuns al recurenților din primă instanță. Acest motiv nu este, cu siguranță, nici o chestiune care a ieșit la iveală în cursul procedurii, nici un motiv care a fost detaliat. Prin urmare, Tribunalul a respins în mod întemeiat afirmațiile recurenților cu privire la acest aspect. În orice caz, pretinsa „cerere sub condiție suspensivă” a domnului Asmussen nu schimbă faptul că protocolul de acord angajează numai MES, nu și Uniunea.

2. Apreciere

110. Considerăm că pretinsa declarație a domnului Asmussen constituie un element de probă pe care recurenții l-au furnizat pentru a-și susține afirmația potrivit căreia Comisia și BCE se află la originea adoptării protocolului de acord și, în consecință, Uniunea trebuie să fie considerată răspunzătoare pentru pretinsul prejudiciu suferit ca urmare a acestuia.

111. Așadar, prin intermediul acestui motiv de recurs, recurenții critică aprecierea elementelor de probă efectuată de Tribunal.

112. Pentru acest motiv, indiferent de faptul că acest element de probă a fost furnizat în fața Tribunalului în timp util, prezentul motiv de recurs este, în opinia noastră, inadmisibil. Curtea nu poate realiza o examinare a probelor furnizate sau oferite în primă instanță, cu excepția cazului în care Tribunalul a denaturat sensul evident al acestor probe.

113. În prezenta procedură însă, recurenții se limitează să conteste neluarea în considerare de către Tribunal a unui element de probă, fără a invoca nicio denaturare a sensului evident al acestei probe.

114. În orice caz, Comisia și BCE precizează în mod cu totul întemeiat că, indiferent ce ar fi spus domnul Asmussen, în calitatea sa de persoană fizică sau de oficial, în cadrul reuniunii sale cu președintele Ciprului, nu poate avea nicio influență asupra naturii juridice a protocolului de acord. MES este cel care, în fond, este răspunzător pentru conținutul acestui act.

115. Prin urmare, cel de al doilea motiv de recurs este inadmisibil și, în orice caz, nefondat.

57 — Recurenții se referă la această declarație ca fiind o „cerere sub condiție suspensivă”.

D – *Cu privire la al treilea motiv de recurs*

1. Argumentele părților

116. Prin intermediul celui de al treilea motiv de recurs, îndreptat împotriva punctului 54 din ordonanțele atacate, recurenții contestă concluziile Tribunalului potrivit cărora nu exista nicio legătură de cauzalitate între prejudiciul pe care aceștia apreciază că l-au suferit și pretinsa inacțiune a Comisiei. Tribunalul a constatat că pretinsa reducere a valorii depozitelor recurenților a fost cauzată de intrarea în vigoare a Decretului nr. 103, care a avut loc înainte ca protocolul de acord să fie semnat. În particular, în opinia recurenților, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare în aprecierea noțiunii de condiționalitate: protocolul de acord ar fi stabilit nu numai anumite condiții pe care Ciprul trebuia să le îndeplinească în viitor, ci și unele condiții pe care Ciprul le îndeplinea deja.

117. Comisia respinge afirmațiile privind erorile de drept prezentate de recurenți și în special afirmația conform căreia recapitalizarea BoC și a CPB prin măsuri de „reorganizare prin mijloace proprii” a fost parte a condiționării impuse prin articolul 13 din Tratatul MES. În opinia sa, autoritățile cipriote au decis să adopte aceste măsuri în deplină autonomie.

118. La rândul său, BCE susține că recurenții solicită, în esență, o reevaluare a elementelor de probă, fără a prezenta niciun argument întemeiat pe o pretinsă eroare de drept, ceea ce nu este permis în cadrul recursului.

2. Apreciere

119. Considerăm că prezentul motiv de recurs este inoperant. Astfel, indiferent de aspectul dacă Tribunalul a săvârșit sau nu a săvârșit o eroare de drept în interpretarea și în aplicarea noțiunii de legătură de cauzalitate, această eroare nu ar putea fi de natură să conducă la anularea ordonanțelor atacate.

120. După cum s-a explicat în cadrul primului motiv de recurs, comportamentul care s-a aflat la originea pretinsului prejudiciu nu poate fi imputat instituțiilor Uniunii. Prin urmare, în acest caz, nu mai este necesar să se determine dacă sunt sau nu sunt îndeplinite cele trei condiții necesare pentru a angaja răspunderea extracontractuală a Uniunii⁵⁸.

E – *Cu privire la al patrulea motiv de recurs*

1. Argumentele părților

121. Prin intermediul celui de al patrulea motiv de recurs, îndreptat împotriva punctului 54 din ordonanțele atacate, recurenții susțin în esență că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept declarând inadmisibilă cererea lor de anulare parțială a protocolului de acord. Aceștia susțin că, în ipoteza în care Curtea acceptă argumentele pe care le-au prezentat în cadrul primelor trei motive de recurs, ar rezulta că și cel de al patrulea motiv de recurs este întemeiat.

122. Atât Comisia, cât și BCE consideră că, în lumina argumentelor expuse în cadrul celorlalte motive de recurs, și acest motiv trebuie să fie respins.

58 — În ceea ce privește aceste condiții, a se vedea printre altele Hotărârea din 25 martie 2010, Sviluppo Italia Basilicata/Comisia (C-414/08 P, EU:C:2010:165, punctul 138).

2. Aprecieri

123. În ceea ce privește memoriile depuse la Curte, a fi concis reprezintă o mare virtute, în timp ce a fi prea laconic reprezintă un păcat capital. Prezentul motiv de recurs – expus doar într-un singur și scurt paragraf din cuprinsul recursurilor – se situează pe fragila linie de demarcație dintre aceste două noțiuni.

124. Astfel, s-ar putea considera că este mai degrabă excepțional ca o eroare de drept pretins săvârșită de Tribunal să poată fi identificată, explicată și demonstrată cu claritatea și exhaustivitatea necesare într-un singur paragraf al unei cereri.

125. În orice caz, este posibil să nu fie necesar să analizăm admisibilitatea prezentului motiv de recurs, deoarece considerăm că este vădit neîntemeiat.

126. Rezultă dintr-o jurisprudență constantă că, în cadrul unei acțiuni în anulare, astfel cum este prevăzută la articolul 263 TFUE, instanțele Uniunii au doar competența de a controla legalitatea actelor instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii⁵⁹.

127. Protocolul de acord a fost încheiat de Republica Cipru și de MES, niciuna dintre acestea nefiind o instituție a Uniunii. MES a fost instituit de statele membre a căror monedă este euro. Curtea a decis în Hotărârea Pringle că aceste state membre sunt competente să încheie între ele un acord privind instituirea unui mecanism de stabilitate⁶⁰. Potrivit jurisprudenței sale constante, Curtea, în principiu, nu are competența de a controla acțiunile statelor membre atunci când acestea își exercită în mod colectiv competențele în calitate de state membre, mai degrabă decât în calitate de membre ale Consiliului⁶¹.

128. Este adevărat că, în anumite situații excepționale, Curtea și-a rezervat competența de a controla acte care, în pofida faptului că au fost adoptate în mod formal cu titlu de acte ale statelor membre reunite în cadrul Consiliului, datorită conținutului lor și a circumstanțelor în care au fost adoptate, trebuie să fie considerate acte ale Consiliului⁶². În mod evident însă, nu aceasta este situația din prezenta procedură: actul contestat a fost adoptat conform normelor unui acord internațional la care Uniunea nu este parte și care a creat o organizație internațională cu personalitate juridică distinctă și independentă de cea a Uniunii.

129. Prin urmare, dat fiind că protocolul de acord nu poate face obiectul unei acțiuni în anulare în temeiul articolului 263 TFUE, cel de al patrulea motiv de recurs trebuie de asemenea să fie respins și, odată cu el, recursurile în integralitatea lor.

VI – Cheltuieli de judecată

130. Potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

59 — A se vedea Hotărârea din 31 martie 1971, Comisia/Consiliul (22/70, EU:C:1971:32, punctul 42), Hotărârea din 30 iunie 1993, Parlamentul/Consiliul și Comisia (C-181/91 și C-248/91, EU:C:1993:271, punctul 13), și Hotărârea din 13 iulie 2004, Comisia/Consiliul (C-27/04, EU:C:2004:436, punctul 44).

60 — Hotărârea Pringle, punctul 68.

61 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 30 iunie 1993, Parlamentul și Consiliul/Comisia (C-181/91 și C-248/91, EU:C:1993:271, punctul 12), și Hotărârea din 4 septembrie 2014, Comisia/Consiliul (C-114/12, EU:C:2014:2151, punctele 38-41).

62 — A se vedea Hotărârea din 30 iunie 1993, Parlamentul/Consiliul și Comisia (C-181/91 și C-248/91, EU:C:1993:271, punctul 14), și Concluziile avocatului general Jacobs prezentate în aceeași cauză (EU:C:1992:520, punctele 20-22).

131. În cazul în care Curtea este de acord cu aprecierea noastră cu privire la recurs, atunci, în conformitate cu articolele 137, 138 și 184 din Regulamentul de procedură, recurenții trebuie să suporte cheltuielile de judecată aferente acestor proceduri, atât cele efectuate în primă instanță, cât și cele efectuate în recurs.

VII – Concluzie

132. Ținând seama de toate considerațiile de mai sus, propunem Curții să dispună:

- respingerea recursurilor;
- obligarea Ledra Advertising Ltd la plata cheltuielilor de judecată aferente cauzei C-8/15 P, atât a celor efectuate în primă instanță, cât și a celor efectuate în recurs;
- obligarea recurenților Andreas Eleftheriou, Eleni Eleftheriou și Lilia Papachristofi la plata cheltuielilor de judecată aferente cauzei C-9/15 P, atât a celor efectuate în primă instanță, cât și a celor efectuate în recurs, și
- obligarea recurenților Christos Theophilou și Eleni Theophilou la plata cheltuielilor de judecată aferente cauzei C-10/15 P, atât a celor efectuate în primă instanță, cât și a celor efectuate în recurs.